

6. Kuzhelev, D. (2011). Bayan creativity of Ukrainian composers. Lviv: SPOLOM [in Ukrainian].

7. Protopopova, O. (2012). The post-dialogue dialogue «composer — folklore»: to the problem statement. Kyiv musicology. Culturology and Art Studies, 41. Kyiv: NMAU im. P. I. Chajkovskogo, KIM im. R. M. Gliera [in Ukrainian].

8. Semeshko, A. (2010). Anatoly Gaidenko: Portraits of modern Ukrainian composers-bayanists (in the form of dialogues). Kharkov: Maydan [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.06.2017

УДК 784.087.68«20»(477)

DOI: 10.31723/2524-0447-2017-25-326-338

Оксана Іванівна Дондик

<https://orcid.org/0000-0002-9181-5242>,

заслужена артистка України,

старший викладач

кафедри академічного хорового мистецтва

Київського національного університету культури і мистецтв

dondikoi@ukr.net

**НОВІТНІ ЖАНРОВО-СТИЛЬОВІ ТЕНДЕНЦІЇ
У КОНЦЕРТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ АКАДЕМІЧНОГО
КАМЕРНОГО ХОРУ «ХРЕЩАТИК»
(на прикладі аналізу сценічного проекту
«Класика жартома: Choir Smiles»)**

Мета дослідження: проаналізувати прояви новітніх жанрово-стильових тенденцій, котрі простежуються у сучасній концертно-сценічній практиці Академічного камерного хору «Хрещатик» (на прикладі аналізу сценічного проекту «Класика жартома: Choir Smiles»). **Методологія дослідження** ґрунтується на застосуванні універсальних наукових методів: індукції, дедукції, аналізу, синтезу, структурного та компаративного аналізу, систематизації, узагальнення. Використання вказаних методів дає змогу виявити і детально проаналізувати концертно-сценічні та образно-драматургічні параметри, покладені в основу творчих пошуків у процесі роботи над мистецьким проектом «Класика жартома: Choir Smiles». У цьому контексті особливого значення набуває аналіз оригінальних новаційних алгоритмів, творчо втілених режисером-постановником та керівництвом хору, сутність яких актуалізується на перетині різних мистецьких площин та жанрово-стильових і хронотопічних ареалів. **Наукова новизна** полягає у збагаченні сучасного музикознавства новими аналітичними розробками та спостереженнями щодо функціонування новітніх жанрово-стильових тенденцій у сучасній вітчизняній камерно-

хоровій сценічній практиці. В зв'язку з цим особливої наукової цінності набуває впровадження в науковий вжиток цілком оригінальної авторської дефініції, котра характеризує створення принципово нового жанру мистецтва — «театр хорової мініатюри». **Висновки.** Виходячи з проведеного аналізу сценічного проекту «Класика жартома: Choir Smiles», є підстави стверджувати, що у мистецькій діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик» простежуються, принаймні, дві новітні жанрово-стильові тенденції. Одна з них спрямована на залучення до хорової концертно-сценічної практики специфічних лексичних елементів, притаманних суто театральним, хореографічним та кінематографічним жанрам: використання візуально-сценічних ефектів (застосування характерних кінематографічно-операторських прийомів, зокрема рапиду, стоп-кадру, зіставлення різних візуальних ракурсів тощо). Інша — характеризується прагненням до хронотопічно-еклектичного стильового синтезу, пов'язаного із поліваріантним поєднанням всесвітньо відомих музичних «емблем», втілених у конкретних інтонаційно-ритмічних формах вітчизняної та зарубіжної музики минулого і сучасності. Принципово важливим новаторським фактором творчої діяльності колективу є трансформація аудіо-візуальних параметрів сценічного простору (переміщення різних груп хористів-виконавців, хореографічні мізансцени, різнорольові співвідношення), яка здійснюється відповідно до режисерського задуму, водночас оптимально враховуючи актуальні запити різноманітної аудиторії. Отже є підстави стверджувати, що невід'ємною складовою мистецької діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик» є експериментальний пошук оригінальних музично-драматургічних алгоритмів, спрямованих на оптимальне розкодування музично-сценічної інформації, запрограмованої в мистецькій концепції режисера-постановника та художньому задумі конкретного композитора.

Ключові слова: концертна діяльність Академічного камерного хору «Хрещатик», жанрово-стильовий синтез, експериментальні сценічно-хорові концепції, театр хорової мініатюри.

Dondyk Oksana, Honored Artist of Ukraine, Senior lecturer of the academic choral art department of Kyiv National University of Culture and Arts

The newest genre and style tendencies in the concept activities of the Academic chamber choir «Khreschatyk» (based on the example of the stage project analysis «Classic for fun: Choir Smiles»)

Main objectives of the study are to analyze the manifestations of the newest genre and style tendencies, which are traced in the modern concert and stage practice of the Academic chamber choir «Khreschatyk» (based on the example of the stage project analysis «Classic for fun: Choir Smiles»). Methodology of the study is based on using the universal scientific methods, such as induction, deduction, analysis, synthesis, structural and comparative analysis, systematization and summarizing. Using mentioned above methods allows to identify and

analyze in detail the concert, stage, figurative and dramatic parameters, which are the basis of the creative searches in the process of working on an art project «Classic for fun: Choir Smiles». The analysis of original innovative algorithms takes the special meaning in such context, which are creatively personified by the producer and the choir's management. The point of these algorithms is actualized at the crossing of different artistic planes, genre, style and chronotopic areas. **The scientific novelty** of the work consists in enriching the modern musical science with new analytical developments and observations as for functioning the newest genre and stylistic tendencies in the modern national chamber and choir stage practice. Due to it, the special scientific value acquires the introduction into the scientific use of the completely original author's definition, which characterizes the creation of the fundamentally new genre of art named as «the theater of choir miniature». **Conclusions.** Basing on the conducted analysis of the stage project «Classic for fun: Choir Smiles», there are grounds to confirm, that, at least, two of the newest genre and style tendencies of the artistic activity of the Academic chamber choir «Khreschatyk» are traced. One of them is aimed at attracting to the choral concert and stage practice specific lexical elements, which are inherent to merely theatrical, choreographic and cinematic genres, such as using of visual and stage effects (the use of typical cinematic and camera methods, especially rapids, freeze frame, comparisons of various visual foreshortenings, etc.). The other tendency is characterized by the desire of chronotopic and eclectic style synthesis connected with multi-choice combination of world-famous musical «emblems», which are realized in the specific intonation and rhythmic formulas of national and foreign music of the past and present days. The fundamentally important innovative factor of the collective's creative activity is the transformation of audio and visual parameters of the stage space (the movement of the different groups of choir performers, choreographic mise en scenes and multi-role correlation). This transformation is been doing in accordance with the producer's conception and, at the same time, the actual requests of the various audience are optimally taken into consideration. So, there are grounds to confirm that the experimental search of original musical and dramatic algorithms is an inalienable part of the artistic activity of the Academic chamber choir «Khreschatyk». These algorithms are aimed at optimal decoding of musical and stage information, programming in the producer's artistic concept and the artistic conception of the particular composer.

Keywords: concerts of the Academic chamber choir «Khreschatyk», genre and style synthesis, experimental stage and choir concepts, the theater of choir miniature.

Дондик Оксана Ивановна, заслуженная артистка Украины, старший преподаватель кафедры академического хорового искусства Киевского национального университета культуры и искусств

Новейшие жанрово-стилевые тенденции в концертной деятельности Академического камерного хора «Крещатик» (на примере анализа сценического проекта «Классика шутя: Choir Smiles»)

Цель исследования: проанализировать проявления новейших жанрово-стилевых тенденций, которые прослеживаются в современной концертно-сценической практике Академического камерного хора «Крещатик» (на примере анализа сценического проекта «Классика шутя: Choir Smiles»). **Методология исследования** основана на использовании универсальных научных методов: индукции, дедукции, анализа, синтеза, структурного и компаративного анализа, систематизации, обобщения. Использование этих методов способствует возможности выявить и детально проанализировать концертно-сценические и образно-драматургические парметры, положенные в основу творческих поисков в процессе работы над художественным проектом «Классика шутя: Choir Smiles». В этом контексте особое значение приобретает анализ оригинальных новационных алгоритмов, творчески воплощенных режиссером-постановщиком и руководством хора, сущность которых актуализируется на пересечении разных художественных плоскостей, жанрово-стилевых и хромотопических ареалов. **Научная новизна** заключается в обогащении современного музыковедения новыми аналитическими разработками и наблюдениями касательно функционирования новейших жанрово-стилевых тенденций в современной отечественной камерно-хоровой сценической практике. В связи с этим особую научную ценность приобретает введение в научное употребление совершенно оригинальной авторской дефиниции, которая характеризует возникновение принципиально нового жанра искусства — «театр хоровой миниатюры». **Выводы.** Исходя из произведенного анализа сценического проекта «Классика шутя: Choir Smiles», есть основания утверждать что в художественной деятельности Академического камерного хора «Крещатик» прослеживаются, по крайней мере, две новейшие жанрово-стилевые тенденции. Одна из них направлена на вовлечение в хоровую концертно-сценическую практику специфических лексических элементов, свойственных театральным, хореографическим и кинематографическим жанрам: использование визуально-сценических эффектов (применение характерных кинематографически-операторских приемов, в частности рапида, стоп-кадра, сопоставление разных визуальных ракурсов и т. д.). Вторая характеризуется стремлением к хромотопически-эклетическому стиливому синтезу, связаному с поливариантным соединением всемирно известных «музыкальных эмблем», воплощенных в конкретных интонационно-ритмических формулах отечественной и зарубежной музыки прошлого и

современности. Принципиально важным новаторским фактором творческой деятельности коллектива является трансформация аудио-визуальных параметров сценического пространства (перемещение разных групп хористов-исполнителей, хореографические мизансцены, разнорольевые соотношения), которая осуществляется соответственно режиссерскому замыслу и одновременно оптимально учитывая актуальные запросы разнообразной аудитории. Таким образом, есть основания утверждать, что неотъемлемой составляющей творческой деятельности Академического камерного хора «Крещатик» является экспериментальный поиск оригинальных музыкально-драматургических алгоритмов, направленных на оптимальное раскодирование музыкально-сценической информации, запрограммированной художественной концепцией режисера-постановщика и творческим замыслом конкретного композитора.

***Ключевые слова:** концертная деятельность Академического камерного хора «Крещатик», жанрово-стилевой синтез, экспериментальные сценическо-хоровые концепции, театр хоровой миниатюры.*

Актуальність теми дослідження. Як засвідчує досвід вітчизняного камерно-хорового виконавства, вагомим фактором формування сучасного мистецького простору в умовах складних євроінтегративних процесів постає віднайдення оригінальних художньо-драматургічних алгоритмів, які адекватно враховують актуальні запити різноманітної аудиторії. Їх спектр значною мірою характеризується уподобаннями слухачів, вихованих на традиціях театрального та кінематографічного мистецтва. Це переконує у необхідності аналізу різних площин мистецького синтезу, котрий уособлює специфіку переосмислення універсальних образно-лексичних елементів, задіяних у процесі формування нових жанрово-стильових напрямків сучасної концертно-сценічної практики. Вказана обставина обґрунтовує потребу у наукових працях, присвячених висвітленню цієї проблематики. Її недостатньо глибоке опрацювання засвідчує актуальність обраного напрямку дослідження.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз напрацювань, присвячених висвітленню різних рівнів хорознавчої проблематики переконує в тому, що до цього часу недостатньо простеженими залишаються аспекти, пов'язанні з музично-драматургічною та сценічно-театральною специфікою камерного хорового виконавства. Це стосується, насамперед, площини реалізації новаторських жанрово-стильових тенденцій, актуалізованих у творчій діяльності сучасних камерно-хорових колективів, і зокрема Академічного камерного хору «Хрещатик». Прагнення надолужити цю аналітичну прогалину обумов-

лює актуальність нашої статті і передбачає подальше висвітлення досліджуваного аспекту, розпочате автором у попередніх наукових публікаціях [2; 3].

Сукупність питань, пов'язаних зі специфікою сучасної концертно-хорової практики, обумовлює різновекторність науково-аналітичних підходів до висвітлення даної проблематики. Проведений в процесі дослідження аналіз різних наукових публікацій дає підстави стверджувати, що переважна більшість напрацювань спрямована на з'ясування характерних особливостей хорової та вокально-ансамблевої фонації або застосування тих чи інших виконавських штрихів та прийомів у залежності від певного жанрово-стильового та музично-драматургічного концепту. Втім, зважаючи на поліаспектну специфіку обраної теми дослідження, автором залучено до роботи ряд наукових праць, тематика яких екстрапольована поза межами суто хорознавчої сфери. Виходячи з цього, аналітично-джерельна база дослідження ґрунтується на декількох ракурсах, представлених такими площинами:

- у хорознавчій сфері (праці П. Ковалика [5], А. Лашенко [7], Ю. Ткач [10]);
- у сфері мистецького синтезу (О. Кузьмініх [6], І. Первишева [9]);
- у сфері, пов'язаній з театральнo-хореографічним та кінематографічним мистецтвом (Н. Ігнат'єва [4], О. Кузьмініх [6]);
- у сфері музично-сценічної драматургії (І. Алфьорова [1], І. Неволов [8]).

Мета дослідження полягає у висвітленні новітніх жанрово-стильових тенденцій у концертній діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик» (на прикладі аналізу сценічного проекту «Класика жартома: Choir Smiles»). Досягнення окресленої мети передбачає вирішення наступних завдань: охарактеризувати стан досліджуваної проблематики; окреслити специфіку концертної діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик»; висвітлити новітні жанрово-стильові тенденції, актуалізовані у концертній діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик»; детально проаналізувати прояви вказаних тенденцій в процесі реалізації сценічного проекту «Класика жартома: Choir Smiles».

Виклад основного матеріалу. Як засвідчує актуальний досвід вітчизняної концертно-виконавської практики, сучасний розвиток українського хорового мистецтва ґрунтується на різноманітних вокально-хорових прийомах і засобах, котрі є відповідними різним

жанрово-стильовим парадигмам еволюції європейського професійного музичного мистецтва. Визначну роль у цьому процесі відіграють провідні вітчизняні українські колективи, зокрема камерні хори. Серед них одним з найвизначніших вже впродовж майже чверті століття є Академічний камерний хор «Хрещатик». Його мистецька діяльність відзначається не лише традиційною формою виконання, але й постійними новаторськими пошуками, спрямованими на віднайдення принципово нових художньо-образних вимірів. Це переконливо засвідчує низка різноманітних проєктів, здійснених колективом впродовж останніх десяти років. Серед них слід виокремити мистецькі заходи, спрямовані на синтез різножанрових та різностильових елементів в межах єдиної розгорнутої драматургічної концепції.

Найновішим з таких проєктів є сценічно-хорова постановка «Класика жартома: Choir Smiles». Початковий задум цього проєкту вперше виник у директора колективу А. Ю. Воїнова, котрий захопився ідеєю переосмислення західноєвропейського досвіду, спрямованого на сценічно-жартівливий формат трактовки класичних творів у найбільш доступних для сприйняття аудиторії формах. Така концепція була неодноразово апробована в численних концертах відомих світових оркестрів, зокрема камерного оркестру «Кремерата Балтика», Берлінського філармонічного оркестру, Лондонського симфонічного оркестру та інших, а також у виступах академічних вокалістів (А. Гіцба, М. Єгіазар'я та інші). Своєю творчою невимушеністю і високохудожньою імпровізаційністю вони незмінно створювали неповторну ауру гумору, легкої іронії, котрі змушували слухачів перебувати постійно в стані очікування комічних ситуацій та музично-театральних несподіванок. Суть ідеї директора хору полягала в прагненні адаптувати вказаний досвід таких інструментально-вокальних переосмислень до специфіки сучасного камерного-хорового виконавства.

До реалізації проєкту було запрошено режисера хору, А. Гнатюк, котра, в свою чергу, також внесла зміни до початкової концепції задуму, збагативши її новими цікавими гранями. На підготовчому етапі роботи над проєктом було здійснено ретельний підбір музичного матеріалу, який здебільшого складався з відомих інструментальних творів видатних західноєвропейських композиторів. Такий підхід ґрунтувався на досвіді різних оркестрових концертів, в основу яких було також покладено виконання популярних класичних творів, інтонації яких давно стали певними звуковими емблемами (символами).

На рівні практичної реалізації це передбачало аранжування відібраних в процесі підготовчої роботи музичних матеріалів. Це було з успіхом здійснено відомими українськими аранжувальниками, які вже мали досвід творчої співпраці з хором «Хрещатик» — Євгеном Петриченком та Веронікою Тормаховою. Їх досконалі й високохудожні обробки створили музично-образне підґрунтя хорового спектаклю, спрогнозувавши поліваріантність сюжетних колізій, актуалізованих режисером-постановником у процесі реалізації творчого задуму. Це спонукає детальніше розглянути аспект взаємодії музичного ряду з театральньо-сценічною фабулою хорового спектаклю.

Вже з перших кроків на шляху реалізації художнього задуму режисером-постановником та керівництвом колективу передбачалася абсолютна відмова від слова. Головна ідея полягала у створенні комічних сюжетів за допомогою мізансцен та мімічних рухів за формулою (*жест + музика + хореографія, помножені на асоціативність*), які у синтезі формують різнопланову й водночас наскрізну драматургічну сюжетіку.

Застосування вказаного алгоритму апріорі передбачало використання жанрово-стильових елементів хореографічно-кінематографічної лексики, органічно пов'язаних з технологію «німого» кіно. Саме цим обумовлене неодноразове застосування у спектаклі міміко-хореографічних ефектів, які майже ідеально імітують цілу низку специфічно кінематографічних прийомів, наприклад, таких як рапід, стоп кадр, комбінована зйомка із застосуванням різних камер та візуальних ракурсів¹.

Принципово важливим фактором розвитку сценічної дії постає ускладнення образної семантики через застосування специфічних, хореографічно-кінематографічних, мімічних та акустичних (звуко-імітативних) засобів, які в поєднанні з використанням певної атрибутики — особливих символічних предметів (масок, віял, білих рукавичок, парасольок тощо) формують розгалужену асоціативно-смыслову систему, яка відтворює емоційний світ героїв². У цьому

¹ Поліваріантне переосмислення цих прийомів відчутно простежується зокрема у № 14 Пісня циганок з опери «Кармен» Ж. Бізе (аранж. В. Тормахової), № 15 Увертюра з опери «Вільгельм Телль» Дж. Россіні (аранж. В. Тормахової), і особливо у № 16 «Куплети Тореодора» з опери «Кармен» в поєднанні з композицією «Smells Like Teen Spirits» гурту Nirvana (аранж. В. Тормахової).

² В зв'язку з цим особливого значення набуває досить розгалужена система сценічних персонажів, задіяних у спектаклі. Основу цієї системи складають дійові особи, а саме «Він» (прототип Чапліна, Дженкінса), «Вона» (прототип Луїз Брукс, Нора Грегор,

контексті важливого значення також набуває імітація розмовних реплік, яка у спектаклі актуалізується за аналогією до легендарних старовинних фільмів епохи німого кінематографу. Їх органічно доповнюють і відтіняють різноманітні ілюстративно-сміслові елементи, зокрема стихійні явища (дощ, вітер, грім); звуки природи (пташки, півні, собаки); прояви людської діяльності (мотор, постріли, імітація африканських барабанів, аплодисменти-овації тощо), котрі майстерно відтворюються артистами хору через застосування прийомів звукоімітації. Їх алгоритм структурно координує послідовність виконання творів, які заздалегідь були підібрані відповідно до особливостей розвитку художньої драматургії проекту. Всі складові драматургічної архітектоники взаємодіють в процесі розгортання спектаклю в найрізноманітніших комбінаціях. При цьому формується складний драматургічний рельєф, який складається з декількох сюжетно-персоніфікованих ліній, а саме: лінія кохання, лінія ревнощів, лінія конфлікту, лінія підкреслено-саркастичного гротеску, лінія дружби, ілюстративно-коментуюча (народ, придворні тощо), комічна лінія, лінія інтерактиву з глядачем¹.

Образно-стильові та жанрові паралелі з відомими сценічно-театральними зразками переконують у цілеспрямованій прогнозованості роботи усіх учасників проекту, підпорядкованій єдиному чітко усвідомлюваному смисловою знаменнику. У цьому зайвий раз переконує суб'єктивне трактування спектаклю «Класика жартома: Choir Smiles», сформульоване самим режисером. Зокрема в одному з інтерв'ю, даним у процесі роботи над цим задумом, А. Гнатюк визначає його жанр як «Театральна хорова мініатюра» або «Хоровий мюзикл».

Аналогічні міркування висловлює також і народний артист України, художній керівник та режисер Національної філармонії України В. А. Лукашев². Аналізуючи постановку «Хрещатика», він констатує,

Ліліан Гіш, Долорес де Ріо). Персонаж «Він» асоціативно можна пов'язати з образом П'єро та Арлекіно, натомість «Вона» доповнює та відтіняє образ головного героя в жіночій іпостасі. Разом вони складають нерозривну пару, сюжетна лінія якої формує драматургічну основу всього спектаклю.

¹ Прикметною рисою спектаклю постає його спрямованість на пошуки нових засобів емоційного впливу на глядача. Це простежується як на рівні оригінального алгоритму поєднання добре всім відомих музичних зразків, так і в площині суто театральних засобів, притаманних жанру мюзиклу та почасти рок-опери. У зв'язку з цим протягом усієї постановки мимоволі іноді виникають певні аналогії з деякими всесвітньо відомими шедеврами, зокрема таким як «Нотр-дам», «Нью-Йорк», «Привид опери».

² Наведені нижче цитати маестро взяті з імпровізованої усної бесіди-інтерв'ю, проведеної автором статті.

що «ця робота заявляє про принципово нове спрямування роботи колективу, про створення повноцінних цілісних спектаклів виразними засобами хорового колективу». З огляду на це В. Лукашеву видається особливо важливим те, що, «...шукаючи динамічні форми виразу хорового твору, і режисер, і хореограф, і диригент мають знати міру співвідношення руху (дії) і співу та що має працювати на розкриття змісту. Таким чином визріває перспектива навіть назви хорового колективу, як колектив хорової театральної мініатюри, де можуть дати особливе враження принципи дійового хорового виконання».

Висловлені А. О. Гнатюк та В. А. Лукашевим міркування переконують у правильності обраного керівництвом хору «Хрещатик» шляху, у виправданості новаційних режисерських пошуків, які з кожним спектаклем стають усе оригінальнішими і цікавішими.

Наукова новизна полягає у збагаченні сучасного музикознавства новими аналітичними розробками та спостереженнями щодо функціонування новітніх жанрово-стильових тенденцій у сучасній вітчизняній камерно-хоровій сценічній практиці. У зв'язку з цим у статті здійснено ретельний аналіз оригінальних художньо-драматургічних алгоритмів, втілених у сценічному проекті «Класика жартома: Choir Smiles», які характеризуються різноаспектним синтезом елементів хорового, театального та кіномистецтва, а також конкретним профілем застосування різних експериментальних засобів, що адекватно враховують актуальні запити різноманітної аудиторії. В цьому контексті особливої цінності набуває впровадження у науковий вжиток цілком оригінальної авторської дефініції, котра характеризує створення принципово нового жанру мистецтва — «*театр хорової мініатюри*».

Висновки. Підсумовуючи нашу публікацію, окреслимо основні положення, які характеризують результати проведеного дослідження:

1. У мистецькій діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик» (зокрема у проекті «Класика жартома: Choir Smiles») простежуються, принаймні, дві новітні жанрово-стильові тенденції. Одна з них спрямована на залучення до хорової концертно-сценічної практики специфічних лексичних елементів, притаманних суто театральним, хореографічним та кінематографічним жанрам: використання візуально-сценічних ефектів (застосування характерних кінематографічно-операторських прийомів, зокрема рапіду, стоп-кадру, зіставлення різних візуальних ракурсів тощо). Інша — характеризується прагненням до хронотопічно-еклектичного стильового синтезу, пов'язаного

із різноваріантним поєднанням всесвітньо відомих музичних «емблем», втілених у конкретних інтонаційно-ритмічних формулах вітчизняної та зарубіжної музики минулого і сучасності (наприклад, «тема долі» із симфонії № 5 Л. Бетховена, головна тема із симфонії № 40 (g-moll) В. А. Моцарта, увертюра до опери «Кармен» Ж. Бізе тощо).

2. Невід’ємною складовою мистецької діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик» є експериментальний пошук оригінальних музично-драматургічних «алгоритмів», спрямованих на оптимальне розкодування музично-сценічної інформації, запрограмованої в драматургічній концепції режисера-постановника і сценариста та художньому задумі конкретного композитора.

3. Принципово важливим новаторським фактором творчої діяльності колективу є трансформація аудіо-візуальних параметрів сценічного простору (переміщення різних груп хористів-виконавців, хореографічні мізансцени, різнорольові співвідношення), яка здійснюється відповідно до режисерського задуму, водночас оптимально враховуючи актуальні запити різноманітної аудиторії.

Насамкінець варто зазначити, що розглянуті у статті питання потребують додаткового ґрунтовного висвітлення. Їх детальне з’ясування стане метою наступних авторських публікацій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алфьорова О. Драматургія музичного кліпу: кліпове мислення. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*: матеріали всеукр. наук-теорет. конф. молодих учених, 20–21 квітня 2017 р. / [під ред. проф. В. М. Шейка та ін.]. Харків: ХДАК, 2017. С. 232–233.

2. Дондик О. Репертуарна спрямованість концертної діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик» в контексті розвитку сучасної української хорової музики (кінець 90-х років XX століття — початок XXI століття). *Виконавська інтерпретація та сучасний навчальний процес*: матеріали V Всеукр. наук.-практ. конф. (Луганськ, 13–14 берез. 2014 р.). Луганськ: Вид-во ЛДАКМ, 2014. С. 97–101.

3. Дондик О. Синтез жанрів у концертно-мистецькій діяльності Академічного камерного хору «Хрещатик». *Україна — Греція: духовна спільність, наукові контакти, культурні зв’язки*: зб.наук.пр. / [упор. В. А. Личковах, Л. В. Терещенко-Кайдан, З. О. Босиц]. Київ: НАККіМ, 2014. С. 144–150.

4. Ігнат’єва Н. Значення акторської пластики в сучасному театрі. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*: матеріали всеукр. наук-теорет. конф. молодих учених, 20–21 квітня 2017 р. / [під ред. В. М. Шейка та ін.]. Харків: ХДАК, 2017. С. 185–186.

5. Ковалик П. Хорове виконавство як феномен творчої взаємодії (з довідку Київської хорової школи): автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 / НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 2002. 15 с.
6. Кузьмініч О. Музика як художньо-виразний засіб у масових формах театрального мистецтва. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*: матеріали всеукр. наук-теорет. конф. молодих учених, 20–21 квітня 2017 р. / [під ред. В. М. Шейка та ін.]. Харків: ХДАК, 2017. С. 194–195.
7. Лашенко А. Українське хорове мистецтво ХХ ст. *Музичне виконавство*: науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. К., 1999. Вип. 14. С. 18–31.
8. Неволов В. Погляд на проблему «театр і глядач». *Культурна трансформація сучасного українського суспільства*: VII Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва: збірн. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф., Київ, 4–5 червня 2009 р. К.: ДАККіМ, 2009. Ч. 2. С. 245–251.
9. Первишева І. Тенденції розвитку принципів монтажності нового та новітнього часу. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*: матеріали всеукр. наук-теорет. конф. молодих учених, 20–21 квітня 2017 р. / [під ред. В. М. Шейка та ін.]. Харків: ХДАК, 2017. С. 203–205.
10. Ткач Т. Деякі теоретичні аспекти музичної комунікації у сфері хорового виконавства. *Естетика і практика сучасної мистецької освіти*: науковий вісник Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського: зб. статей. К., 2008. Вип. 74. С. 50–57.

REFERENCES

1. Alforova O. (2017). Dramaturhiia muzychnoho klipu: klipove myslennia [Musical clip drama: clip mode of thinking]. Culture and information society of the XXI century: Vseukr. nauk-teoret. konf. molodykh uchenykh, 20–21 kvitnia 2017 r. The materials of the all-Ukrainian science and theoretical conference of the young scientists (pp. 232–233). Kharkiv: KSAC [in Ukrainian].
2. Dondyk O. (2014). Repertuarna spriamovanist kontsertnoi diialnosti Akademichnoho kamernoho khoru «Khreshchatyk» v konteksti rozvytku suchasnoi ukrainskoi khorovoi muzyky (kinets 90-kh rokiv XX stolittia — pochatok XXI stolittia. 5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference. (pp. 97–101). Luhansk: LDAKM [in Ukrainian].
3. Dondyk O. (2014). Syntez zhanriv u kontsertno-mystetskii diialnosti Akademichnoho kamernoho khoru «Khreshchatyk» Ukraina — Gretsia: dukhovna spilnist, naukovi kontakty, kulturni zviazky — Ukraine — Greece: spiritual community, scientific contacts, cultural relations (pp. 144–150). Kyiv: NAKKIM [in Ukrainian].
4. Ihnatieva N. (2017). Znachennia aktorskoi plastyky v suchasnomu teatri. The materials of the all-Ukrainian science and theoretical conference of the young scientists. (pp. 185–186). Kharkiv: KSAC [in Ukrainian].
5. Kovalyk P. (2015). Khorove vykonavstvo yak fenomen tvorchoi vzaiedodii (z dosvidu Kyivskoi khorovoi shkoly). Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv: Muzyka [in Ukrainian].

6. Kuzminykh O. (2017). Muzyka yak khudozhno-vyraznyi zasib u masovykh formakh teatralnoho mystetstva. Culture and information society of the XXI century: Vseukr. nauk.-teoret. konf. molodykh uchenykh, 20–21 kvitnia 2017 r. The materials of the all-Ukrainian science and theoretical conference of the young scientists (pp. 194–195). Kharkiv: KSAC [in Ukrainian].

7. Lashchenko A. (1999). Ukrainske khorove mystetstvo XXI st. [Ukrainian choral art of the XX century]. Naukovyi visnyk NMAU im. P. I. Tchaikovskogo. Kyiv [in Ukrainian].

8. Nevolov V. (2009). Pohliad na problemu «teatr i hliadach». The view for the problem «The Theater and the viewer». VII Cultural studies in the memory of Volodymyr Podkopyayev «The cultural transformation of the modern Ukrainian society»: Vseukr. nauk.-prakt. konf. All-Ukrainian scientific and practical conference. (pp. 245–251). Kyiv: DAKKKiM [in Ukrainian].

9. Pervysheva I. (2017). Tendentsii rozvytku pryntsyviv montazhnosti novoho ta novitnoho chasu. The tendencies in the development of the principles of montage of the new and up-to-date time. Culture and information society of the XXI century: Vseukr. nauk.-teoret. konf. molodykh uchenykh, 20–21 kvitnia 2017 r. The materials of the all-Ukrainian science and theoretical conference of the young scientists (pp. 203–205). Kharkiv: KSAC [in Ukrainian].

10. Tkach T. (2008). Deiaki teoretychni aspekty muzychnoi komunikatsii u sferi khorovoho vykonavstva. Some theoretical aspects of musical communication in choral performance. Naukovyi visnyk Natsionalnoi muzychnoi Akademii Ukrainy im. P. I. Tchaikovskogo. Scientific Bulletin NMAU named after Petro Tchaikovsky, 74, 50–57. Kyiv [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 27.09.2017

УДК 78.01/.08+782.1/784.95

Дун Синьюань

<https://orcid.org/0000-0003-0804-1547>

*здобувач кафедри історії музики
та музичної етнографії*

ОНМА ім. А. В. Нежданової

OdDongXinyuan@gmail.com

МУЗИЧНІ ПРИНЦИПИ СТВОРЕННЯ ОБРАЗА ПЕРСОНАЖА В ОПЕРАХ М. А. РИМСЬКОГО-КОРСАКОВА

Мета статті — виявити музично-мовні принципи створення образу оперного персонажа в творчості М. А. Римського-Корсакова, також визначити роль музичного начала в образній драматургії опер російських композиторів класичної доби. Методологія дослідження визначається